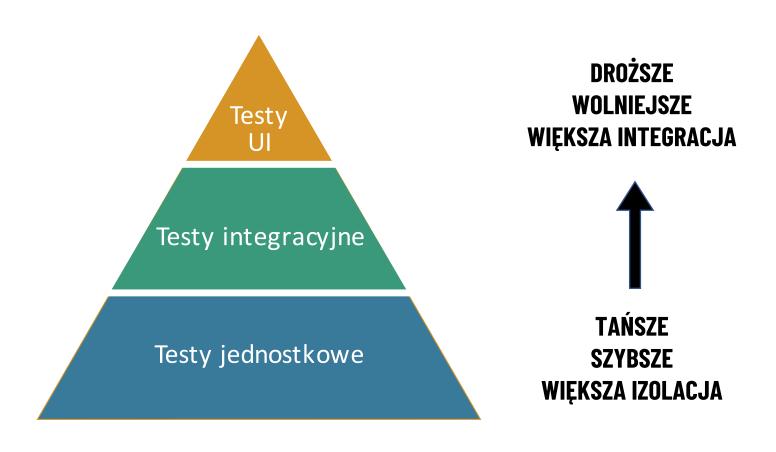
TESTY JEDNOSTKOWE

- Koncepcja testów jednostkowych
- Framework JUnit
- Zasady pisania testów

DEBUGGOWANIE A TESTOWANIE

- Debuggowanie polega na znajdowaniu, analizowaniu i usuwaniu konkretnych defektów w kodzie (zwykle przez programistów)
- Testowanie jest nastawione na ocenę poprawności działania programu, w tym jego zgodności z wymaganiami

PIRAMIDA TESTÓW

TESTY JEDNOSTKOWE (ang. Unit tests)

Także: testy modułowe, testy komponentów

- Skupiają się na modułach, które można przetestować w izolacji (klasach, metodach)
- Obejmują testowanie funkcjonalności (np. poprawności obliczeń, drzewa decyzji), rzadziej parametrów niefunkcjonalnych (np. zarządzania zasobami)
- Zwykle pisane przez programistę w oparciu o kod i szczegółowy projekt ("testowanie białoskrzynkowe")

W tym wypadku każda metoda klasy Calculator stanowi oddzielny "moduł" (ang. unit) do przetestowania

```
public class Calculator {
    public int add(int a, int b) {
        return a + b;
    }

    public int subtract(int a, int b) {
        return a - b;
    }

    public int multiply(int a, int b) {
        return a * b;
    }
}
```

CO MOGĄ SPRAWDZAĆ TESTY JEDNOSTKOWE?

Przede wszystkim:

- Czy wartości zwracane z modułu są prawidłowe?
- Czy moduł rzuca wyjątki w odpowiednich sytuacjach?
- Czy moduł prawidłowo obsługuje różne dane i warunki wejściowe?

```
public int add(int a, int b) {
   return a + b;
}
```

```
public double divide(int a, int b) {
   if (b == 0) {
     throw new ArithmeticException("...")
   } else {
     return (double) a / b;
   }
}
```

```
public static double calculateTax(int income) {
    if (income <= 50000) {
       return 0.15 * income;
    } else {
       return 10750 + 0.31 * (income - 50000);
    }
}</pre>
```

ZASADA AAA, z ang. Arrange-Act-Assert

Arrange

Przygotowanie danych i warunków wejściowych, np. stworzenie zmiennych i obiektów, ustawienie konfiguracji

Act

Wykonanie testowanej operacji, np. wywołanie funkcji, wysłanie zapytania

Assert

Sprawdzenie wyniku operacji

```
public class Calculator {
    public int add(int a, int b) {
       return a + b;
    }
}
```

```
@Test
public void addTwoPositiveNumbers() {

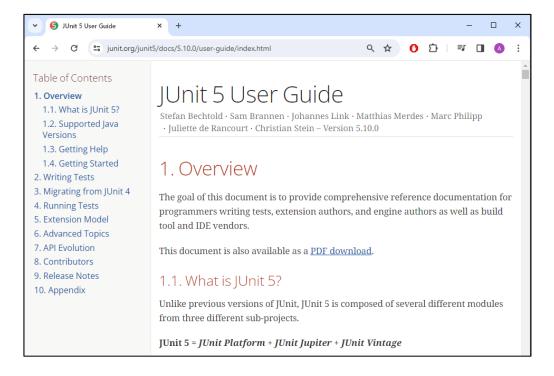
    Calculator c = new Calculator();

    int result = c.add(2, 1);

    assertEquals(result, 3);
}
```

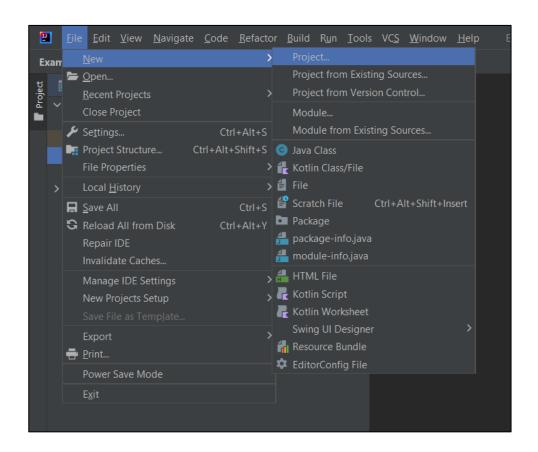
JUnit

- framework open-source do testów jednostkowych w Javie
- najnowsza wersja, JUnit 5, składa się z trzech głównych części:
  - JUnit Platform (platforma do uruchamiania testów)
  - JUnit Jupiter (API do pisania testów)
  - JUnit Vintage (API do uruchamiania testów napisanych w starszych wersjach JUnit)

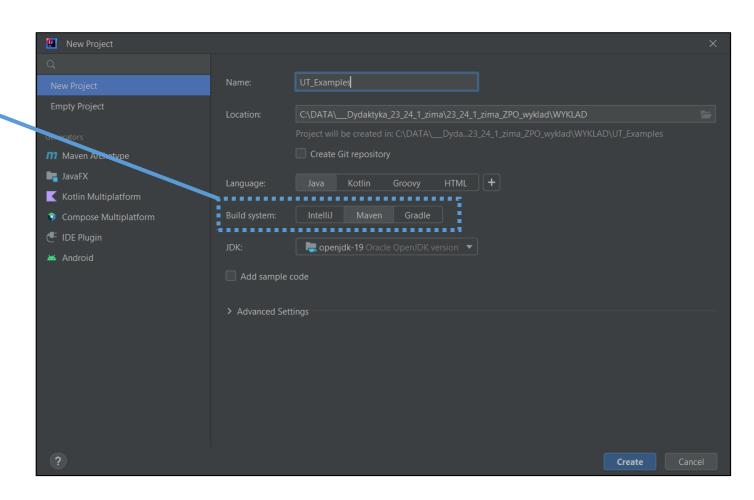
https://junit.org/junit5/docs/5.10.0/user-guide/index.html

File > New > Project...

Build system: Maven

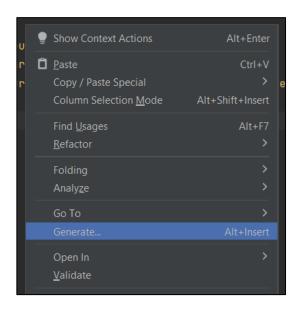
Maven jest narzędziem do zarządzania projektami – ułatwia konfigurację budowania projektu i zarządzanie zależnościami

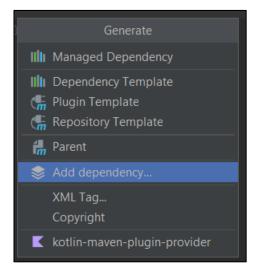


```
m pom.xml (UT Examples)
      <?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
      project xmlns="http://maven.apache.org/POM/4.0.0"
               xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
               xsi:schemaLocation="http://maven.apache.org/POM/4.0.0 http://maven.apache.org/xsd/maven-4.0.0.xsd">
          <modelVersion>4.0.0</modelVersion>
          <groupId>org.example</groupId>
                                                                    Plik pom.xml zawiera konfigurację projektu
          <artifactId>UT_Examples</artifactId>
                                                                    w Mavenie, m.in. wersję kompilatora
          <version>1.0-SNAPSHOT
          properties>
              <maven.compiler.source>19</maven.compiler.source>
              <maven.compiler.target>19</maven.compiler.target>
              project.build.sourceEncoding>UTF-8/project.build.sourceEncoding>
          </properties>
      </project>
project
```

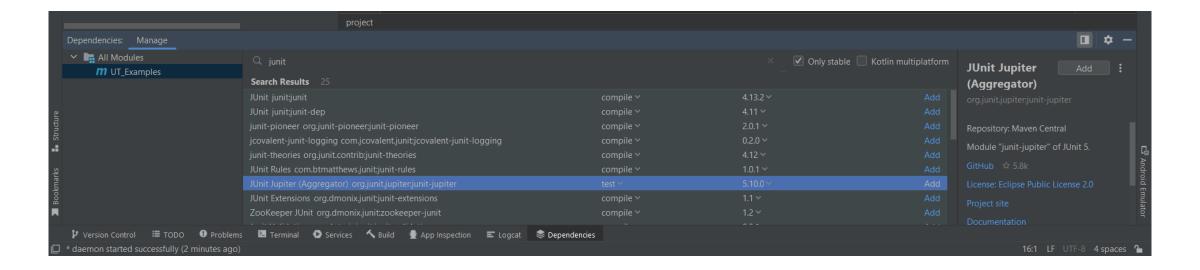
```
m pom.xml (UT_Examples)
      <?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
      |project xmlns="http://maven.apache.org/POM/4.0.0"
             xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
             xsi:schemaLocation="http://maven.apache.org/POM/4.0.0 http://
         <modelVersion>4.0.0</modelVersion>
         <groupId>org.example
         <artifactId>UT_Examples</artifactId>
         <version>1.0-SNAPSHOT
         cproperties>
            <maven.compiler.source>19</maven.compiler.source>
            <maven.compiler.target>19</maven.compiler.target>
             </properties>
     </project>
```

RMB > Generate... > Add dependency...

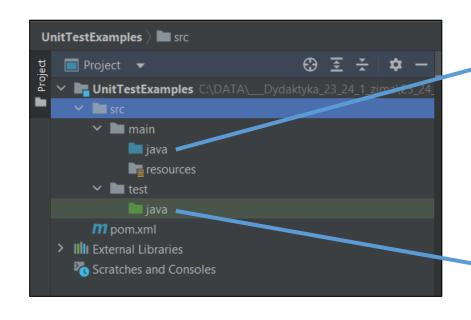

Search "junit" > Junit Jupiter (Aggregator) > konfiguracja "test" > Add


```
properties>
      <maven.compiler.source>19</maven.compiler.source>
      <maven.compiler.target>19</maven.compiler.target>
      </properties>
   <dependencies>
      <dependency>
         <groupId>org.junit.jupiter
         <artifactId>junit-jupiter</artifactId>
         <version>5.10.0
         <scope>test</scope>
      </dependency>
   </dependencies>
</project>
```


...\src\main\java

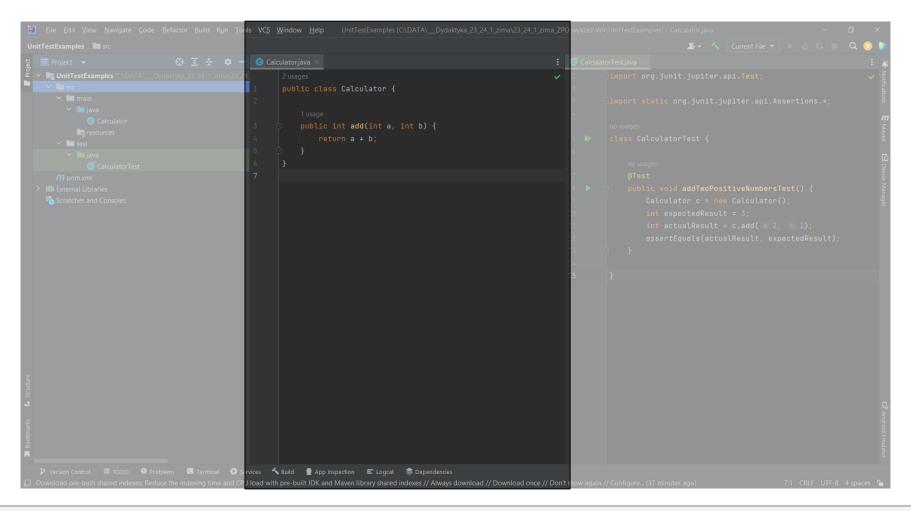
• kody źródłowe projektu

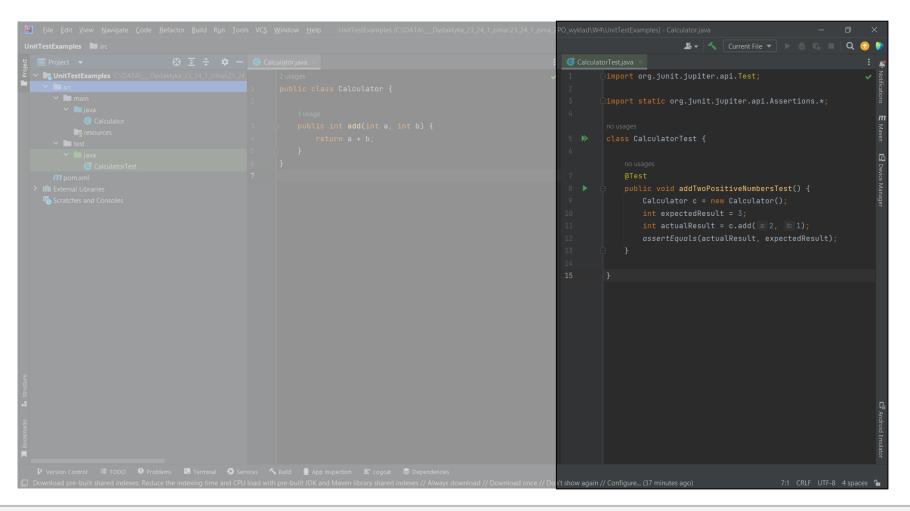
...\src\main\resources

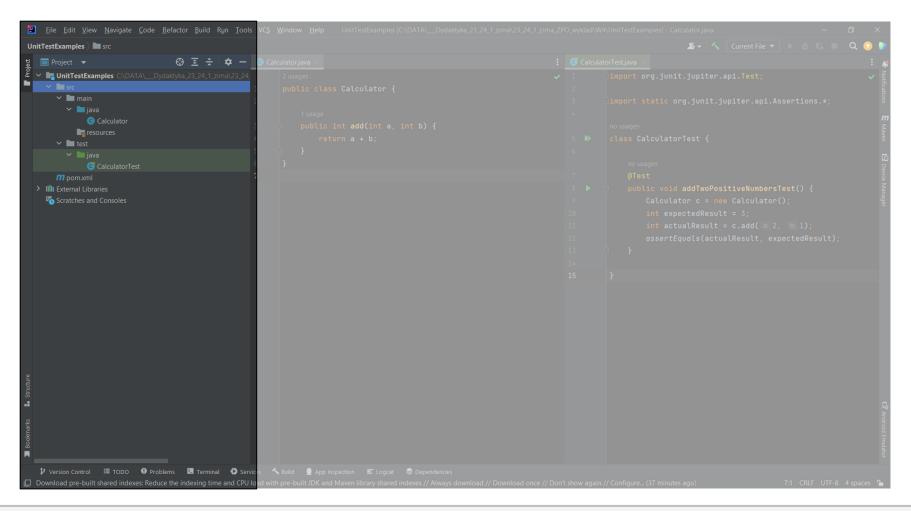
dodatkowe zasoby (pliki) projektu

...\src\test\java

kody testów jednostkowych

STRUKTURA TESTU

```
public class Calculator {
    public int add(int a, int b) {
       return a + b;
    }
}
```

```
import org.junit.jupiter.api.Test;
import static org.junit.jupiter.api.Assertions.*;

class CalculatorTest {

    @Test
    public void addTwoPositiveNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        int expectedResult = 3;
        int actualResult = c.add(2, 1);
        assertEquals(actualResult, expectedResult);
    }
}
```

STRUKTURA TESTU

```
public class Calculator {
    public int add(int a, int b) {
       return a + b;
    }
}
```

```
import org.junit.jupiter.api.Test;
import static org.junit.jupiter.api.Assertions.*;

class CalculatorTest {

   @Test
   public void addTwoPositiveNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        int expectedResult = 3;
        int actualResult = c.add(2, 1);
        assertEquals(actualResult, expectedResult);
   }
}
```

Faza Arrange (także: Given)

Stworzenie obiektu testowanej klasy i zdefiniowanie wartości oczekiwanej

```
Calculator c = new Calculator();
int expectedResult = 3;
```

Faza Act (także: When)

Wykonanie testowanej operacji

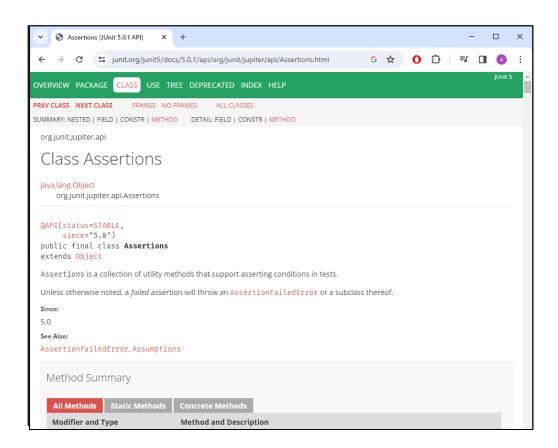
```
int actualResult = c.add(2, 1);
```

Faza Assert (także: Then)

Sprawdzenie wyników (asercja)

```
assertEquals(actualResult, expectedResult);
```

- klasa JUnit 5 zawierająca metody użytkowe do wykonywania asercji w testach
- najważniejsze metody:
  - assertEquals(), assertNotEquals()
  - assertArrayEquals(), assertIterableEquals()
  - assertTrue(), assertFalse()
  - assertNull(), assertNotNull()
  - assertThrows()

https://junit.org/junit5/docs/5.0.1/api/org/junit/jupiter/api/Assertions.html

Dokładne porównanie wartości

```
int expected = 3;
int actual = ...
assertEquals(expected, actual);
```

```
String expected = "abcdef";
String actual = ...
assertEquals(expected, actual);
```

Porównanie wartości zmiennoprzecinkowych z dopuszczalną różnicą

```
double expected = 0.1;
double actual = ...
double delta = 1e-15;
assertEquals(expected, actual, delta);
```

Porównanie wartości logicznych

```
boolean actual = ...
assertTrue(actual);
```

```
boolean actual = ...
assertFalse(actual);
```

Porównanie do null

```
String actual = ...
assertNull(actual);
```

```
SomeClass actual = ...
assertNotNull(actual);
```

Porównanie tablic i kolekcji

```
int[] expected = new int[]{1, 2, 3};
int[] actual = ...
assertArrayEquals(expected, actual);
```

```
List<String> expected = new ArrayList<>();
expected.add("xxx");
expected.add("yyy");

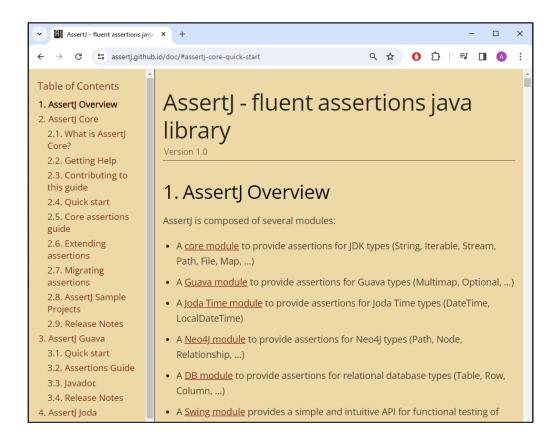
List<String> actual = ...
assertIterableEquals(expected, actual);
```

Sprawdzanie rzucanego wyjątku

```
Calculator c = new Calculator();
assertThrows(ArithmeticException.class, () -> {
    c.divide(1, 0);
});
```

BIBLIOTEKA ASSERTJ

- biblioteka open-source do wykonywania asercji w testach
- oparta na metodzie assertThat()
- stanowi alternatywę dla klasy Assertions

https://assertj.github.io/doc/#assertj-core-quick-start

Adnotacja @Test

 oznacza, że dana metoda jest testem jednostkowym

```
class CalculatorTest {
    @Test
    public void addTwoPositiveNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        assertEquals (c.add(2, 1), 3);
    @Test
    public void addTwoNegativeNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        assertEquals(c.add(-2, -1), -3);
    @Test
    public void addPositiveNegativeNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        assertEquals(c.add(2, -3), 1);
```

Adnotacja @Test

 oznacza, że dana metoda jest testem jednostkowym do wykonania

Adnotacja @Disabled

- oznacza, że dany przypadek jest wyłączony z wykonywania (zwykle czasowo)
- może być używana do pojedynczych metod testowych lub całych klas

```
class CalculatorTest {
    @Test
   public void addTwoPositiveNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        assertEquals(c.add(2, 1), 3);
    @Test
   public void addTwoNegativeNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        assertEquals(c.add(-2, -1), -3);
    @Disabled("Disabled until X happens")
    @Test
   public void addPositiveNegativeNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        assertEquals(c.add(2, -3), 1);
```

Adnotacja @BeforeAll

- używana do oznaczania metod, które zostaną wykonane przed wszystkimi testami
- metoda oznaczona adnotacją @BeforeAll musi być statyczna

np. uruchamianie zewnętrznych serwisów, ładowanie danych testowych

```
class StringProcessorTest {
   private static String testData;
    @BeforeAll
    static void setUp() throws IOException {
        String path = "testdata.txt";
        StringBuilder data = new StringBuilder();
        try (BufferedReader reader =
            new BufferedReader(new FileReader(path)))
            String line;
            while ((line = reader.readLine()) != null) {
                data.append(line);
        testData = data.toString();
    // test methods
```

Adnotacja @BeforeEach

 używana do oznaczania metod, które zostaną wykonane przed każdym testem

np. tworzenie obiektów, otwieranie połączenia z bazą danych

```
class CalculatorTest {
    private Calculator calculator;
    @BeforeEach
    void setUpBeforeEach() {
        calculator = new Calculator();
    @Test
    public void addTwoPositiveNumbersTest() {
        assertEquals(calculator.add(2, 1), 3);
    @Test
    public void addTwoNegativeNumbers() {
        assertEquals(calculator.add(-2, -1), -3);
```

Adnotacja @AfterEach

 używana do oznaczania metod, które zostaną wykonane po każdym teście

np. zamykanie połączeń, zwalnianie zasobów, cofanie zmian wprowadzonych przez test

```
public class ListProcessorTest {
   private List<Integer> list;
    @BeforeEach
   void setUpBeforeEach() {
        list = new ArrayList<>();
        list.add(1); list.add(2); list.add(3); }
    @Test
   void testRemove() {
        list.remove(Integer.valueOf(2));
        assertEquals(2, list.size()); }
    @Test
   void testAdd() {
        list.add(4);
        assertEquals(4, list.size()); }
    @AfterEach
   void tearDownAfterEach() {
        list.clear(); }
```

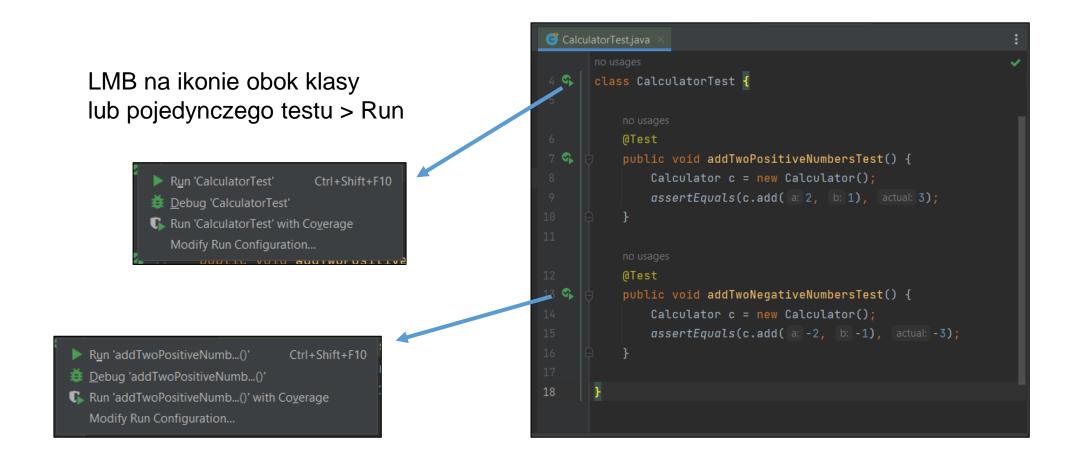
Adnotacja @AfterAll

- używana do oznaczania metod, które zostaną wykonane po wszystkich testach
- metoda oznaczona adnotacją @AfterAll musi być statyczna

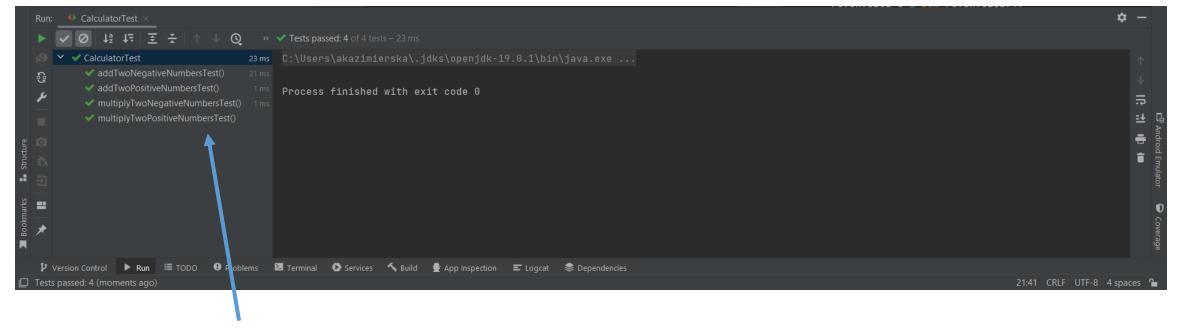
np. zatrzymanie zewnętrznych serwisów, zwalnianie globalnych zasobów

```
public class DatabaseManagerTest {
   private static Connection connection;
   private static final String DATABASE URL = "testdb";
    @BeforeAll
    static void setUp() {
        try {
            connection = DriverManager.getConnection
                (DATABASE URL);
        } catch (SQLException e) {
            throw new RuntimeException("", e); }
    // test methods
    @AfterAll
    static void tearDown() {
        try {
            if (connection != null) {
                connection.close(); }
        } catch (SQLException e) {
            throw new RuntimeException("", e); }
```

URUCHAMIANIE TESTÓW

URUCHAMIANIE TESTÓW

Wszystkie testy zakończyły się sukcesem (wyniki oczekiwane odpowiadały otrzymanym)

URUCHAMIANIE TESTÓW

Część testów zakończyła się błędem (wyniki otrzymane były różne od oczekiwanych)

POKRYCIE KODU (ang. Code coverage)

```
public class Calculator {
    public int add(int a, int b) {
        return a + b + 1;
    public int subtract(int a, int b) {
        return a - b;
    public int multiply(int a, int b) {
        return a * b;
    public double divide(int a, int b) {
        if (b == 0) {
            throw new ArithmeticException();
        return (double) a/b;
```

- określa, jak duża część kodu jest pokryta testami jednostkowymi
- zwykle wyrażane w % (klas, metod lub linii kodu)

POKRYCIE KODU (ang. Code coverage)

```
public class Calculator {
    public int add(int a, int b) {
        return a + b + 1;
    public int subtract(int a, int b) {
        return a - b;
    public int multiply(int a, int b) {
        return a * b;
    public double divide(int a, int b) {
        if (b == 0) {
            throw new ArithmeticException();
        return (double) a/b;
```

- określa, jak duża część kodu jest pokryta testami jednostkowymi
- zwykle wyrażane w % (klas, metod lub linii kodu)

```
class CalculatorTest {
    @Test
    public void addTwoPositiveNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        assertEquals(c.add(2, 1), 3);
}

@Test
    public void addTwoNegativeNumbersTest() {
        Calculator c = new Calculator();
        assertEquals(c.add(-2, -1), -3);
}
```

POKRYCIE KODU (ang. Code coverage)

```
public class Calculator {
    public int add(int a, int b) {
        return a + b + 1;
    public int subtract(int a, int b) {
        return a - b;
    public int multiply(int a, int b) {
        return a * b;
    public double divide(int a, int b) {
        if (b == 0) {
            throw new ArithmeticException();
        return (double) a/b;
```

- określa, jak duża część kodu jest pokryta testami jednostkowymi
- zwykle wyrażane w % (klas, metod lub linii kodu)

DOBRE PRAKTYKI

- Jeden test powinien sprawdzać jeden scenariusz (zwykle: zawierać jedną asercję)
- Dany test nie powinien zależeć od innych (kolejność wykonania testów nie powinna mieć znaczenia)
- Test powinien działać deterministycznie (jeżeli kod nie uległ zmianie, wynik testu powinien być taki sam)
- Nazwy testów powinny być znaczące i wykorzystywać tę samą konwencję

Podział na klasy równoważności

- polega na grupowaniu danych w tzw. klasy równoważności wszystkie elementy danej klasy mają być przetwarzane w ten sam sposób
- przypadki testowe powinny uwzględniać co najmniej jeden przypadek dla każdej klasy

Przykład:

- Funkcja ma sprawdzać długość nazwy użytkownika.
- Funkcja ma dopuszczać nazwy o długości od 3 do 10 znaków.

Klasa	Klasa	Klasa
niepoprawna	poprawna	niepoprawna
długość <= 2	3 <= długość <= 10	długość >= 11

np. "xx"

np. "abcdef"

np. "abcdefghijkxx"

Podział na klasy równoważności

- polega na grupowaniu danych w tzw. klasy równoważności wszystkie elementy danej klasy mają być przetwarzane w ten sam sposób
- przypadki testowe powinny uwzględniać co najmniej jeden przypadek dla każdej klasy

Przykład:

- Funkcja ma wyznaczać ocenę z testu na podstawie liczby zdobytych punktów (min. 0, maks. 50).
- Liczba punktów poniżej 25 oznacza ocenę niedostateczną, od 25 do 40 – dostateczną, powyżej 40 – dobrą.

Wynik	Klasa	np.
wynik < 0	niepoprawna	-10
0 <= wynik < 25	poprawna	12
25 <= wynik <= 40	poprawna	34
wynik > 40	poprawna	46
wynik > 50	niepoprawna	78

Analiza wartości brzegowych

- rozszerzenie klas równoważności uwzględniające wartości graniczne każdej klasy
- przypadki testowe powinny uwzględniać trzy wartości dla każdej granicy: tuż poniżej, równą oraz tuż powyżej

Przykład:

- Funkcja ma sprawdzać wiek użytkownika.
- Funkcja ma dopuszczać użytkowników w wieku od 18 do 55 lat.

Granica	Testowana wartość	Oczekiwany wynik
dolna: wiek = 18	17	nie OK
	18	
	19	OV
górna: wiek = 55	54	OK
	55	
	56	nie OK

Testowanie instrukcji i decyzji

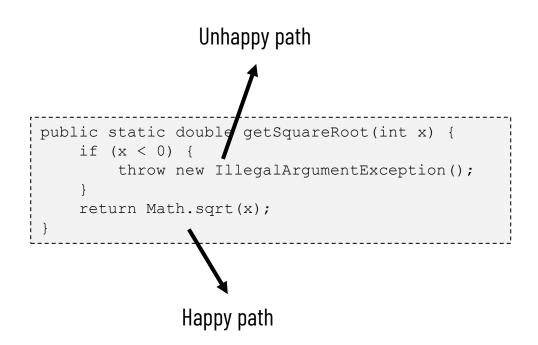
- każdy element instrukcji warunkowych generuje oddzielną gałąź drzewa decyzyjnego programu
- przypadki testowe powinny przynajmniej jeden przypadek dla każdej gałęzi

```
if (a > 0) {
    if ((1 <= b) && (b <= 9)) {
        // valid output
    } else {
        // invalid output 1
    }
} else {
        // invalid output 2
}</pre>
```

а	b	Oczekiwany wynik
a <= 0	dowolne	invalid output 2
a > 0	b < 1	invalid output 1
a > 0	b > 10	invalid output 1
a > 0	1 <= b <= 9	valid output

Testowanie błędów i wyjątków

- happy path to domyślna ścieżka wykonania program, która nie generuje wyjątków i nie zwraca błędów – test dla happy path przechodzi, jeżeli program nie wygeneruje błędu
- unhappy paths testują wyjątki i wartości niepoprawne – test dla unhappy path przechodzi, jeżeli program wygeneruje odpowiedni błąd lub wyjątek

- test doubles ("dublerzy") to "fałszywe" reprezentacje zewnętrznych zależności, symulujące ich zachowanie na potrzeby testu
- mają na celu uniezależnienie testów od np. zmieniających się dat, istnienia plików o określonych ścieżkach, zapytań do zewnętrznych baz danych
- zwykle wyróżnia się pięć rodzajów test doubles: dummy object, stub, mock, fake, spy

```
public class TimeCalculatorTest {
    @Test
    void testTimeDifferenceCalculation() {
        TimeProvider timeProvider = new TimeProvider();
        TimeCalculator timeCalculator
            = new TimeCalculator(timeProvider);
        LocalDateTime startTime
            = LocalDateTime.of(2022, 12, 31, 18, 0);
        Duration timeDifference = timeCalculator
            .calculateTimeDifference(startTime);
        Duration expectedDifference = Duration.ofHours(18);
        assertEquals(expectedDifference, timeDifference);
```

```
public class TimeCalculatorTest {
    @Test
    void testTimeDifferenceCalculation() {
        TimeProvider timeProvider = new TimeProvider()
        TimeCalculator timeCalculator
            = new TimeCalculator(timeProvider);
        LocalDateTime startTime
            = LocalDateTime.of(2022, 12, 31, 18, 0);
        Duration timeDifference = timeCalculator
            .calculateTimeDifference(startTime);
        Duration expectedDifference = Duration.ofHours(18);
        assertEquals(expectedDifference, timeDifference);
```

Problem: wynik testu zależy od bieżącej daty i godziny

```
public class TimeStub implements TimeProvider {
    private LocalDateTime fixedTime;

    public TimeStub(LocalDateTime fixedTime) {
        this.fixedTime = fixedTime;
    }

    @Override
    public LocalDateTime getCurrentTime() {
        return fixedTime;
    }
}
```

Rozwiązanie:

Tworzymy "fałszywy" obiekt, który zasymuluje działanie metody getCurrentTime(), ale zwróci predefiniowaną wartość

```
public class TimeCalculatorTest {
    @Test
    void testTimeDifferenceCalculation() {
        LocalDateTime fixedTime
            = LocalDateTime.of(2023, 1, 1, 12, 0);
        TimeProvider timeProvider
            = new TimeStub(fixedTime);
        TimeCalculator timeCalculator
            = new TimeCalculator(timeProvider);
        LocalDateTime startTime
            = LocalDateTime.of(2022, 12, 31, 18, 0);
        Duration timeDifference = timeCalculator
            .calculateTimeDifference(startTime);
        Duration expectedDifference = Duration.ofHours(18);
        assertEquals (expectedDifference, timeDifference);
```